

Rakennusteollisuus RT kiittää mahdollisuudesta lausua tärkeisiin muutosehdotuksiin koskien energiatehokkuuden parantamista rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (EPBD) implementoinnin yhteydessä.

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi tuli voimaan 29.5.2024, josta käynnistyi kahden vuoden ajanjakso, jonka aikana EU:n jäsenvaltioiden on muokattava kansallista lainsäädäntöään direktiivin mukaiseksi. Suomessa tämä tarkoittaa muutoksia suurelle joukolle lakeja ja asetuksia sekä osin täysin uuden lainsäädännön kirjoittamista. Tätä työtä varten ympäristöministeriö perusti rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (EPBD) toimeenpanosäädösten valmistelun seurantaryhmän, jonka jäsenenä on laaja joukko toimialayhteisöjä, joiden toimintaan direktiivimuutoksilla on vaikutusta. Seurantaryhmän alaisuuteen perustettiin kolme valmisteluryhmää, joiden kautta oli tarkoitus valmistella lainsäädäntömuutokset yhdessä alan toimijoiden kanssa, jotta muutokset toimitaisivat myös käytännössä ja hyväksyntä muutoksille olisi helpommin saavutettavissa.

Asetusten valmistelussa ei ole hyödynnetty alan osaamista, toivomme tätä jatkossa

Nyt lausunnolla olevat kolme asetusta ovat kaikki valmisteluryhmä A:n piiriin kuuluvaa lainsäädäntöä. Ryhmä perustettiin kesällä 2024 ja valmius alkaa toimia oli elokuussa 2024. Meidän ja monen muun pettymykseksi valmisteluryhmää on hyödynnetty vain nimellisesti. Ryhmä kokoontui yhden kerran 7.11.2024. Kokousta ennen ei jaettu materiaalia etukäteen ja kokouksessa esitettyä materiaalia ei saanut jakaa ryhmän jäsenten toimesta. Kommentteja otettiin sähköpostitse vastaan viikon ajan kokouksen jälkeen ja yhteydenpito ministeriön toimesta loppui tähän, kunnes kiirastorstaina 17.4. pidetyssä kansallisen seurantaryhmän kokouksessa avattiin 28.4. lausunnolle tulevien asetusten sisältöä. Tuolloinkaan mitään materiaalia ei jaettu etukäteen eikä asetusuonnoksista myöskään jälkikäteen.

Valmisteluryhmät B ja C käsittelevät muita lainsäädäntömuutoksia ja ne ovat kokoontuneet pitkin talvea ja kevättä useamman kerran, vaikka käsiteltävää materiaalia ei niin paljoa olekaan ollut. Olisimme toivoneet, että nyt lausunnolla olevia asetuksia olisi käsitelty samaan tapaan talvella valmisteluryhmä A:n kokouksissa, mutta näitä ei järjestetty tuota yhtä kokousta lukuun ottamatta lainkaan. Tämän takia meiltä ja varmasti myös monelta muulta taholta tulee paljon kriittistä lausuttavaa, koska osa ehdotettavista muutoksista vaikuttaa erikoisilta eivätkä välttämättä liity lainkaan direktiivin aiheuttamiin muutostarpeisiin. Ymmärrämme, että asetusten uusimisella on kiire, mutta nyt käytetty toimintatapa vain pahentaa tilannetta, koska mennyttä vuotta ei hyödynnetty asetustekstin selkeyttämiseksi ja alan toimijoiden hyväksynnän hakemiseksi. Kaikki annetut lausunnot on käsiteltävä asianmukaisesti, kiire ei voi olla tekosyy jättää lausuntokierrosten lausuntoja käsittelemättä.

Direktiivin implementoinnille on alle vuosi aikaa jäljellä. Toivomme, että tämä aika käytetään tehokkaasti hyödyntäen alan asiantuntemusta. Kun sisältö käsitellään useasta näkökulmasta jo valmisteluvaiheessa, päästään itse lausuntokierroksella helpommalla, kun asetusten sisältö ymmärretään paremmin. Nyt ehdotetuissa asetusuonnoksissa on kirjoitusvirheitä, asiavirheitä ja ne

on kirjoitettu selkeästi eri osissa, jotka on yhdistetty lausuntomateriaaliksi katsomatta kokonaisuutta läpi. Myös nämä seikat olisi tullut käytyä läpi etukäteen, mikäli alan asiantuntijoita olisi hyödynnetty valmistelussa.

Rakentamislain muutosehdotus oli lausuntokierroksella keväällä 2025, lausuntoa annettaessa ei meillä vielä ole tietoa lausuntojen vaikutuksesta lopullisiin lakimuutoksiin. Yhtenä ehdotuksena lainmuutoksessa oli muutos 37§ osalta niin, että energiatehokkuuden parantaminen korjaus- ja muutostyön yhteydessä tulisi velvoittavaksi kaikessa korjaamisessa, kun tähän saakka vaatimus on koskenut vain rakentamisluvan alaista korjaus- tai muutostyötä. Mikäli lakimuutos hyväksytään ehdotettuna, on tällä asetuksella huomattavasti laajempi soveltamisala kuin tähän saakka on ollut. Tämä kannattaa huomioida myös asetuksen 1§ sisällössä, kunhan lopullinen lakitekstin muotoilu on tiedossa.

Alapohjan energiatehokkuuden parantaminen samaan linjaan muiden rakennusosien kanssa

Asetusehdotuksessa on 4§ mukaisissa rakennusosakohtaisissa vaatimuksissa tehty suurimpaan osaan rakennusosia 10 % tiukennus voimassa oleviin vaatimuksiin. Tämä on linjassa direktiivin vaatimusten kanssa ja sinällään hyväksyttävää. Pykälässä on kuitenkin kahdenrakennusosan kohdalla tehty tiukempi muutos. Alapohjan osalta nykyinen asetus toteaa, että energiatehokkuutta parannetaan mahdollisuuksien mukaan. Nyt alapohjalle ehdotetaan samaa vaatimustasoa kuin muillekin rakennusosille. Alapohjan osalta korjaus toteutuu aika harvoin ja mikäli sitä korjataan, on varmasti ihan paikallaan parantaa myös tämän rakennusosan energiatehokkuutta. Mikäli korjaaminen ei ole teknisesti, toiminnallisesti tai taloudellisesti järkevää, voi sitä keventää.

Ovien ja ikkunoiden vaatimus ei ole kustannusoptimaalinen eikä välttämättä edes käytännössä toteutettavissa

Toinen tiukennus on selkeästi ongelmallisempi, tämä koskee ovien ja ikkunoiden korjausta. Tämänhetkinen määräys käskee asentamaan enintään U-arvon 1,0 mukaisia ovia tai ikkunoita, nyt asetusluonnoksessa on ehdotettu vaatimuksen muuttamista U-arvoon 0,7. Vaatimus on näin ollen uudisrakentamista tiukempi. Ovien kohdalla ongelma koskee erityisesti yleisesti käytettyjä kaksilehtisiä parvekeovia, joiden U-arvot vaihtelevat 0,85–1,0 välillä. U-arvon 0,7 parvekeovea ei tällä hetkellä ole yleisesti markkinoilla edes saatavilla. Tuo tarkoittaisi vähintään lasipinnan pienentymistä ovissa ja tämän myötä luonnonvalon määrän vähentymistä. Toinen ongelmallinen oviryhmä ovat metallilasirakenteiset palo-osastoivat ulko-ovet, joiden U-arvot ovat pääsääntöisesti tasolla 1,0.

Ikkunoiden osalta U-arvo 0,7 tarkoittaisi käytännössä 4-lasista ikkunaa. Vaikka tästä tulisi yleisesti käytetty ikkuna, ei sen kustannus laskisi 3-lasisen ikkunan tasolle, koska yksinkertaisesti materiaalia tarvitaan enemmän. Samalla myös ikkunan hiilijalanjälki nousee. Perustelumuistiossa on maininta, että hintaero 3- ja 4-lasisen ikkunan välillä on vähäinen tai sitä ei ole, mutta tälle tiedolle ei ole kerrottu mitään lähdettä. Teettämiemme laskelmien mukaan hyvän 3-lasisen ikkunan (U-arvo 0,8) ja U-arvon

0,7 omaavan 4-lasisen ikkunan välillä saavutetaan kokonaisen asuinkerrostalon osalta vuosittaista energiansäästöä 300 kWh, joka on 0,05 % rakennuksen energiankulutuksesta. Tuolla säästöllä ei millään saada hankittua koko asuinkerrostalon osalta parempia ikkunoita niin, että investointi maksaisi itsensä takaisin. Tämä ehdotus ei siis ole direktiivin mukainen kustannusoptimaalinen muutosehdotus. U-arvon tippuessa nykytason 1,0:sta 0,8:aan saavutetaan samassa asuinkerrostalossa noin 1 %:n kokoinen energiansäästö (6100 kWh). Tämänkin osalta kustannusoptimaalisuus on kyseenalainen, mutta tämä parannus voisi olla hyväksyttävissä. Ehdotamme siis, että 4§ ikkunoita koskeva U-arvovaatimus olisi 0,8 ja ovia koskeva nykyisen tasoinen eli 1,0.

Korjausrakentamisen energiatehokkuusvaatimukset voimaan mahdollisimman pian, jotta direktiivin vaatimukset olisivat toteutettavissa

Energiatehokkuuden parantamista korjaus- ja muutostyön yhteydessä koskeva asetus on ehdotettu tulevan voimaan käytännössä heti sen valmistuttua, 1.6.2026. Ajatellen, kuinka paljon rakennusten energiatehokkuusdirektiivi painottaa olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuuden parantamista ja kuinka paljon energiatehokkuutta olisi oltava jo parannettu vuoteen 2030 mennessä, on voimaantuloehdotus perusteltu.